

16 למרץ 2020

כ' אדר התש"פ

ירושלים

אל:

ראש הממשלה
שר הבריאות
מזכיר הממשלה
היועץ המשפטי לממשלה

יו"ר הכנסת
נשיאות הכנסת
ראשי סיעות הכנסת
היועץ המשפטי לכנסת

שלום רב,

הנדון: הסמכת שירות הביטחון הכללי לקיים מעקב אחר אזרחי ישראל בשל מגפת הקורונה

1. לפי הצהרות הממשלה ושריה, לאור המצב החליטה הממשלה להסמיך את שירות הביטחון הכללי (להלן – השב"כ) לבצע פעולות איכון ומעקב אחר אזרחי ישראל. לפי הפרסומים בתקשורת המידע יועבר לגורמים במשרד הבריאות, והם היחידים שיוכלו לעשות בו שימוש, והשימוש היחיד שניתן יהיה לעשות בו הוא שליחת הודעת טקסט למי שהיה בקרבת חולה קורונה מאובחן, על מנת להורות לו להישאר בבידוד ביתי. שימוש באמצעים דרסטיים שכאלה נועד על מנת למזער ככל שניתן את התפשטות מגפת הקורונה, למיטב הבנת הממשלה.
2. לפי שעה רב הנסתר על הגלוי בכל הנוגע למבנה המשפטי לפיו מבקשת הממשלה להסמיך את השב"כ בסמכויות אלה. טרם פורסם כל נוסח להוראות האלה כפי שאושרו בממשלה, בין אם כנוסח מלא, ובין אם כנוסח חלקי בהשמטת מידע חסוי שפרסומו עלול לחשוף מידע רגיש אודות פעילות שירות הביטחון. למיטב הבנתנו הכוונה היא להקנות לשב"כ סמכות לפי חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב – 2002 (להלן – חוק השב"כ) לפי סעיף 7(ב)6 שקובע כי אחד מתפקידי השב"כ הוא "פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לעניני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה";
3. גם אם ניתן להצדיק את המהירות הנדרשת בהקניית סמכויות שכאלה במצב המשברי הקיים, קשה להצדיק את היעדר השקיפות בכל הנוגע להליך זה. זאת במיוחד לנוכח העובדה שהמצב הנוכחי מקשה על פיקוח אפקטיבי על עבודת הממשלה, בין אם על ידי החברה האזרחית והכנסת, ובין אם על ידי בתי המשפט. נוסף לכך, בשים לב למצב הפוליטי הקיים, ישנה אי בהירות באשר לפיקוח הפרלמנטרי לפעילות הממשלה בהקשר זה.
4. אם כן, נבקש בשלב ראשון לקבל מידע אודות המבנה המשפטי בו מבקשת הממשלה להקנות את הסמכויות הללו, ואת נוסח החקיקה המתבקשת (בהשמטת מידע אודות יכולותיו הרגישות של השב"כ). בנוסף נבקש לקבל מידע אודות ההליך של אישור החלטות הממשלה בכנסת, אשר גם הוא אינו ברור בשל המצב הפוליטי הנוכחי. נבקש לדעת מתי ובפני איזו ועדה בכנסת תניח הממשלה את הנוסח לאישור, ואילו מנגנוני פיקוח נקבעו כדי להבטיח הגנה מספקת על זכויות אדם ואפשרויות ביקורת שיפוטית בכל הקשור לצעד הדרסטי שמבקשת הממשלה לנקוט הפוגע לכאורה בזכות החוקתית לפרטיות. עוד נבקש שלנוסח המובא לאישור ועדת הכנסת הרלוונטית תינתן שקיפות מרבית.

5. הצעד בו מבקשת הממשלה לנקוט, גם אם יוחלט שהוא נחוץ, מהווה תקדים מסוכן של שימוש באמצעים חודרניים שכאלה כנגד אזרחי המדינה שלא לשם מניעת טרור. הבהרות אלה הינן צעד ראשון הכרחי על מנת לאפשר לחברה האזרחית לגבש עמדתה בנוגע להסדרים אלה ונחיצותם, ולהציגה בפני הגורמים הרלוונטיים. ללא שקיפות זו לא יתאפשר פיקוח ציבורי אפקטיבי על מנת להבטיח הגנה מספקת על זכויות אדם בעת רגישה זו.

בברכה,
דנה יפה, עו"ד
מנחה קלינית, הקליניקה לזכויות אדם במרחב הסייבר,
האוניברסיטה העברית בירושלים